

ಬಾಣಭಟ್ಟನ ಕಾದಂಬರಿ: ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಗೊಂಡ ಬಗೆ ರಜನಿ ಎಚ್.

ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಸಂಸ್ಕೃತ ವಿಭಾಗ, ಕರ್ನಾಟಕ ಕಲಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ,
ಧಾರವಾಡ.

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17255534>

ABSTRACT:

ಭಾಷೆಭಾಷೆಗಳ ನಡುವಿನ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು, ಘರ್ಷಣೆಯನ್ನು ತೋಡುವ ಹಾಕಿ, ಪರಸ್ಪರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ಸಾಮರಸ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ 'ಅನುವಾದವು' ಅತೀ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುವುದು. ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭಾಷೆಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಭಾಷೆಗೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ ಅನುವಾದವು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ, ಶಾಬ್ದಿಕವಾಗಿ ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸುವುದು. ಒಂದು ಭಾಷೆಯ ಅನುವಾದವಾಗುವ ಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿರುವ ಮೌಲ್ಯಗಳೂ ಸಹ ಇಂದಿನ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಬೇಕು. ಆಗ ಮಾತ್ರ ಅನುವಾದಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಓದುಗರಿಗೂ ಪೂರ್ಣಫಲ ಲಭಿಸುವುದು. ಸಂಸ್ಕೃತದ ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳು ಕನ್ನಡವೇ ಮೊದಲಾದ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಅನುವಾದಗೊಂಡಿವೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಇಂತಹ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ 'ಬಾಣಭಟ್ಟನ ಕಾದಂಬರಿ' ಎಂಬ ಗದ್ಯಕಾವ್ಯವು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಗೊಂಡ ಬಗೆಯ ಪಕ್ಷಿ ನೋಟ ಇಲ್ಲಿದೆ.

ಕಾದಂಬರಿ ಭಂದೋಂಬುಧಿಯನ್ನು ಬರೆದ ನಾಗವರ್ಮನು ಒಬ್ಬನೇ. ಕಾವ್ಯವಲೋಕನ, ಭಾಷಾಭೂಷಣ, ವಸ್ತುಕೋಶಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದವರು ಮಾತ್ರ ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಎಂದು ನರಸಿಂಹಚಾರ್ಯರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದವನು ಒಬ್ಬನೇ ಎಂದು ಡಾ. ವೆಂಕಟಸುಬ್ಬಯ್ಯನವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಒಂದು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕಾವ್ಯದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಅದರ ಪದರಚನಾ ಮಹತ್ವದೊಡನೆ ಮತ್ತೊಂದು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ತರುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯದ ಕೆಲಸವಲ್ಲ. ಪರಿವರ್ತನಾಕಾರನು ದ್ವಿಭಾಷಾ ಪಂಡಿತನಾಗಿರುವುದು ಅವಶ್ಯ. ನಾಗವರ್ಮನು ಅನುವಾದ ಮಾಡಿದ್ದರೂ, ಅವನ ಕೃತಿ ಪ್ರಥಮ ವರ್ಗ ಪರಿವರ್ತನವಾಗಿದೆ. ನಾಗವರ್ಮನು ಬಾಣನ ಕೃತಿಯನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿದ್ದರೂ ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆಗೆ ಅನುಸರಿಸಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಿ ವರ್ಣನೆ ಅನವಶ್ಯಕವೋ ಅಲ್ಲಿ ನಾಗವರ್ಮನು ವರ್ಣನೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುಭಾಗವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಶೂದ್ರಕ ರಾಜನ ವರ್ಣನೆಯನ್ನೇ ನೋಡಬಹುದು. ಬಾಣನಷ್ಟು ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಬೆಳೆಸದೆ, ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿಯೇ ಮುಗಿಸಿ ಕಥೆಯನ್ನು ಮುಂದೋಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಬಹು ದೀರ್ಘವಾದ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ನಾಗವರ್ಮನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಲ್ಲ; ಸಮಾಸಗಳನ್ನಾದರೂ ಹಾಗೇ; ಗದ್ಯಪದ್ಯ ಎರಡನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯವುಂಟಾಗಿದೆ. ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಮಾರ್ಪಾಟಿನಿಂದ, ಕಥೆಯ ಕುತೂಹಲವನ್ನು ಕಾಯ್ದಿಡುವುದರಿಂದ ನಾಗವರ್ಮನ ಕೃತಿ ಕನ್ನಡದ ಅನುವಾದ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಗಣ್ಯವಾಗಿದೆ. ಬಾಣಕವಿಯ

ಕೃತಿಯ ಆಧಾರದಿಂದಲೇ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರ ಕಾದಂಬರಿಯೂ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಧರ ಮಡಿವಾಳೇಶ್ವರ ತುರಮರಿಯವರು ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಾಣನ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಾಣನಲ್ಲಿ ಅಪರಿಮಿತವಾಗಿ ಬರುವ ಶ್ಲೇಷೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ತರುವುದು ಸುಲಭ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಬಾಣ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಕನ್ನಡೀಕರಿಸಿರುವವರೆಲ್ಲಾ ಅವರದ್ದೇ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಅವರವರ ಕಾಲ ಘಟ್ಟದ ಸಹೃದಯರ ಅಭಿರುಚಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಒಪ್ಪ ಓರಣಗೊಳಿಸಿ ಅಲಂಕರಿಸಿರುವುದಂತೂ ಸತ್ಯ. ಸಂಸ್ಕೃತದ ಮಹತ್ವತಿಯ ಸಾರವನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಾಗಿ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ್ದಾರೆ ಕೂಡ. ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಓದಲಾಗದ, ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದ ಅನೇಕರಿಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅನುವಾದಗೊಂಡ ಕೃತಿಗಳು ವರದಾನವೇ ಸರಿ. ಹೀಗೆ ಅಪರಿಚಿತ ಭಾಷೆ, ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಯುವಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಂತರ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ.

KEYWORDS:

ಬಾಣಭಟ್ಟನ ಕಾದಂಬರಿ, ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ, ನಾಗವರ್ಮ, ಗಂಗಾಧರ ಮಡಿವಾಳೇಶ್ವರ ತುರಮರಿ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಗದ್ಯಕಾವ್ಯ.

.....

“ಅವಳ ಉಡುಗೆ ಇವಳಿಗುಡಿಸಿ

ಇವಳ ತೊಡುಗೆ ಅವಳಿಗುಡಿಸಿ ನೋಡ ಬಯಸಿದೆ”

ಎಂಬ ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ ಅವರ ಕವಿವಾಣಿಯು ಆ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಈ ಭಾಷೆಗೆ, ಈ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಆ ಭಾಷೆಗೆ ಕೊಡುಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ, ರಸಾಸ್ವಾದ ಸೌಂದರ್ಯ ವಿನಿಮಯದ ಸೊಬಗನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದೆ.

‘ಅನುವಾದ’ ಎಂದರೆ ಒಂದು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿನ ಮಾತು ಅಥವಾ ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಾನ ಅರ್ಥ ನೀಡುವಂತೆ ಪರಿವರ್ತಿಸುವ ಒಂದು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾದ ಇತರೆ ಪದಗಳು : ಭಾಷಾಂತರ, ತರ್ಜುಮೆ, ಮರುಬರವಣಿಗೆ, ರೂಪಾಂತರ, ಅಳವಡಿಕೆ ಇತ್ಯಾದಿ. ಭಾಷೆಗಳು ಆರಂಭವಾದಾಗಿನಿಂದ ಅನುವಾದವು ಆರಂಭಗೊಂಡಿದೆ. ಭಾಷೆ ಎಷ್ಟು ಹಳೆಯದೋ ಅನುವಾದವೂ ಅಷ್ಟೇ ಹಳೆಯದಾದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ. ಒಂದು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಅಥವಾ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಆ ಭಾಷೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯದವರಿಗೂ ಎಟಕುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಮತ್ತೊಂದು ಭಾಷೆಗೆ ಆ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಯಥಾವತ್ತಾಗಿ ವರ್ಗಾಯಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಅನುವಾದವೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ

ಅನುವಾದಿಸುವಾಗ ಮೂಲದ ಭಾವನೆಗೆ ಲೋಪ ಬರದಂತೆ, ಹೊಸ ಭಾವನೆ ಸುಸುಳದಂತೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ವಹಿಸಬೇಕು. ಅನುವಾದಿಸುವುದು ನಾಜೂಕಾದ, ನವಿರಾದ ಒಂದು ಕಲೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯ ಅಂತರವಿದೆಯೇ ಹೊರತು ಭಾವದ ಅಂತರವಿಲ್ಲ. ವಸ್ತುವನ್ನು ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುವಂತೆ ಭಾವದ ಅನುವಾದವು ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಮೂಲದ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಮೂಡಿರುವ ಅನುವಾದಗಳಲ್ಲಿ ಪದಶಃ ಅನುವಾದ, ಭಾವಾನುವಾದ, ಸಂಗ್ರಹಾನುವಾದ ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ನಾನಾ ವಿಧಗಳಿವೆ.

ಭಾಷೆಭಾಷೆಗಳ ನಡುವಿನ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು, ಘರ್ಷಣೆಯನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕಿ, ಪರಸ್ಪರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ಸಾಮರಸ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ 'ಅನುವಾದವು' ಅತೀ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುವುದು. ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭಾಷೆಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಭಾಷೆಗೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ ಅನುವಾದವು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ, ಶಾಬ್ದಿಕವಾಗಿ ಶ್ರೀಮಂತಗೊಳಿಸುವುದು. ಒಂದು ಭಾಷೆಯ ಅನುವಾದವಾಗುವ ಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿರುವ ಮೌಲ್ಯಗಳೂ ಸಹ ಇಂದಿನ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಬೇಕು. ಆಗ ಮಾತ್ರ ಅನುವಾದಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಓದುಗರಿಗೂ ಪೂರ್ಣಫಲ ಲಭಿಸುವುದು. ಸಂಸ್ಕೃತದ ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳು ಕನ್ನಡವೇ ಮೊದಲಾದ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಅನುವಾದಗೊಂಡಿವೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಇಂತಹ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ 'ಬಾಣಭಟ್ಟನ ಕಾದಂಬರಿ' ಎಂಬ ಗದ್ಯಕಾವ್ಯವು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಗೊಂಡ ಬಗೆಯ ಪಕ್ಕಿ ನೋಟ ಇಲ್ಲಿದೆ.

ರಸಾತ್ಮಕವಾದ ಕಾವ್ಯವು ಶ್ರವ್ಯದೃಶ್ಯವೆಂದು ಎರಡು ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದೆ. ಶ್ರವ್ಯಕಾವ್ಯವು ಗದ್ಯಪದ್ಯವೆಂದು ವಿಭಾಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಗದ್ಯಕಾವ್ಯವು ಆಖ್ಯಾಯಿಕಾ-ಕಥಾ ಎಂಬ ವಿಧಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಕೃಷ್ಣಯಜುರ್ವೇದದ ಗದ್ಯವೇ ಉಪಲಬ್ಧವಿರುವ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗದ್ಯಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಬಹಳ ಪ್ರಾಚೀನವಾದುದು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಗ್ರಂಥಗಳು, ಪಾಣಿನಿಯ ವ್ಯಾಕರಣ ಸೂತ್ರಗಳು ಗದ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿವೆ. ಮಹಾಭಾರತದ ಉಪಾಖ್ಯಾನಗಳಲ್ಲಿರುವ ಗದ್ಯವನ್ನು ಲೌಕಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅತಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಗದ್ಯವೆಂದು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಗದ್ಯಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ಲೇಷಾದ್ಯಲಂಕಾರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ವರ್ಣನೆ ಪ್ರಧಾನ. ಗದ್ಯಕಾವ್ಯಗಳ ವರ್ಣನೆ ಕಟು ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೊಳಗಾಗದೆ ಕವಿಪ್ರತಿಭೆಯಿಂದ ಸಾಂಗವಾಗಿ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡು ವಿಜೃಂಭಿಸುತ್ತದೆ. ಅದ್ಭುತ ವರ್ಣನಾಶೈಲಿ, ರಸಪರಿಪೋಷಣೆ, ಪಾತ್ರಚಿತ್ರಣ, ಭಾವೋತ್ಪ್ರೇಕ್ಷೆಗಳು ಪ್ರತಿಭಾ ದೌರ್ಬಲ್ಯವುಳ್ಳವನಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಒಂದು ವೇಳೆ ದುರ್ಬಲ ಪ್ರತಿಭೆಯವನು ಗದ್ಯ ಬರೆದರೆ ಅದು ಕಾವ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಬದಲಿಗೆ ಅವನ ದೌರ್ಬಲ್ಯವೇ ಎದ್ದು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ 'ಗದ್ಯಂ ಕವೀನಾಂ ನಿಕಷಂ ವದಂತಿ' ಎಂಬ ಉಕ್ತಿ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿರುವುದು. ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಭೆ, ಪಾಂಡಿತ್ಯಗಳಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಗದ್ಯಕಾವ್ಯ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೆ

ಕೀರ್ತಿ ತಂದ ಸುಬಂಧು, ಬಾಣಭಟ್ಟ ಮತ್ತು ದಂಡಿ ಇವರುಗಳು ಗದ್ಯರತ್ನತ್ರಯರು ಎಂಬ ಲೋಕಮನ್ನಣೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿರುವರು.

ಕ್ರಿ.ಶ. ಏಳನೇಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಬಾಣಭಟ್ಟನು ಚಿತ್ರಭಾನು ಮತ್ತು ರಾಜದೇವಿಯರ ಪುತ್ರನಾಗಿದ್ದು, ಉತ್ತರಾಪಧೇಶ್ವರನಾದ ಹರ್ಷವರ್ಧನನ ಆಸ್ಥಾನ ಕವಿಯಾಗಿದ್ದನು. ಬಾಣನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಅಜರಾಮರಗೊಳಿಸಿದ ಮೇರು ಕೃತಿಯೆಂದರೆ ಕಾದಂಬರಿ. ಈ ಕಥಾಭಾಗದ ಮೂಲ ಗುಣಾಡ್ಯನ 'ಬೃಹತ್ಕಥೆ' ಎಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ರಾಮಾಯಣಮಹಾಭಾರತಗಳಿಂದ ಕವಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡಂತೆ, ಈ ಬೃಹತ್ಕಥೆಯಿಂದಲೂ ಆಯ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಪೃಥ್ವೀ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರುವ ಬೃಹತ್ಕಥೆಯನ್ನಾಧರಿಸಿ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳು ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಬೃಹತ್ಕಥೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಉಪಲಬ್ಧವಿರದಿದ್ದರೂ ಇದನ್ನಾಧರಿಸಿ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸೋಮದೇವನ 'ಕಥಾಸರಿತ್ಸಾಗರ' ಮಕರಂದಿಕೋಪಾಖ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿಯಶೋಲಂಬಕ ಮೂರನೆಯ ತರಂಗದ ಮನೋರಥ ಪ್ರಭೆಯ ವೃತ್ತಾಂತವೇ ಕಾದಂಬರೀ ಕಥೆಯ ಮೂಲ ಎಂದು ನಮಗೆ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಬಾಣಕವಿಯ ಕಾದಂಬರೀ ಕಥೆಯ ರಚನಾಶೈಲಿಗೂ ಇದಕ್ಕೂ ಮಹದಂತರ! ಬಾಣನ ಕೃತಿ ಅನುಚರರಿಂದೊಡಗೂಡಿ ಆತಪತ್ರಸಹಿತನಾಗಿ ಹೊರಟ ಸಾಮ್ರಾಟನಂತಿದ್ದರೆ, ಮೂಲ ಕಥೆಯೊಂದು ಆಶ್ರಮವಾಸಿಯಂತೆ! ಎಂದು ವಿಮರ್ಶಕರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ.

ಬಾಣನು ವರ್ಣಿಸಿರುವ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಭಾಗವಿಲ್ಲ, ಉತ್ತೇಕಿಸಿರುವ ಹೃದಯದ ಭಾವವಿಲ್ಲ, ವರ್ಣಿಸಬಹುದಾದ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ಹೋಗಗೊಡದೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮಭಾವನೆಗಳ ತೆರೆಗಳನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಬಾಣೋಚ್ಚಿಷ್ಟಂ ಜಗತ್ಸರ್ವಂ ಎಂಬ ಲೋಕೋಕ್ತಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದೆ. ಮೂಲ ಕಥೆಗೂ, ಬಾಣನ ಕಥೆಗೂ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಭೇದವಿದೆ. ಕಥಾರಚನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುವಂತಹ ಕೆಲವು ಮಾರ್ಪಾಟುಗಳನ್ನು ಕವಿ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಬಾಣನ ವರ್ಣನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ವರ್ಣನೆ ತನ್ನ ಮಟ್ಟಿಗೇ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ವರ್ಣನೆಗಳಲ್ಲಿ ಏಕಸೂತ್ರವಿಲ್ಲ. ಕಾದಂಬರಿಯ ಕಥಾಸಂವಿಧಾನವು ಹೆಚ್ಚೆ ಹೆಚ್ಚೆಗೂ ಕುತೂಹಲವನ್ನು ಕೆರಳಿಸುತ್ತಾ ಓದುಗರನ್ನು ದಿವ್ಯ ಸುಂದರವಾದ ಒಂದು ಮಾಯಾಲೋಕಕ್ಕೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಕಾದಂಬರಿ-ಚಂದ್ರಾಪೀಡರ ಮತ್ತು ಮಹಾಶ್ವೇತೆ-ಪುಂಡರೀಕರ ಎರಡು ಪ್ರಣಯಕತೆಗಳು ಒಂದರೊಡನೊಂದು ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಚಂದ್ರ-ಚಂದ್ರಾಪೀಡ-ಶೂದ್ರಕ, ಪುಂಡರೀಕ-ವೈಶಂಪಾಯನ ಗಿಳಿಮರಿ, ಚಾಂಡಾಲಕನ್ಯೆ-ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಕಪಿಂಜಲ-ಇಂದ್ರಾಯುಧ ಹೀಗೆ ಜನ್ಮಾಂತರಗಳ ಮೂಲಕ ಹಾದು, ಯಕ್ಷಗಂಧರ್ವ, ವಿದ್ಯಾಧರ, ಕಿನ್ನರ, ಚಂದ್ರ, ಶಂಕರ, ಹೇಮಕೂಟ ಕೈಲಾಸಾದಿ ಗಿರಿಗಳು, ಅಚ್ಛೋದಾದಿ

ಸರೋವರಗಳು, ರಾಜಕುಮಾರಕುವರಿಯರು, ತಾಪಸತಾಪಸಿಯರು, ಮಾಯಾಶ್ವಾದಿ ದಿವ್ಯಮೃಗಗಳು, ಶಬರರು, ಜಾತಿಸ್ಮರಗಳಾದ ಪಕ್ಷಿಗಳು, ವಿಂಧ್ಯಾಟವಿ, ದ್ರವಿಡ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮುಂತಾದವರ ನೆರವಿನಿಂದ ಮೋಹಕವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಕಥೆಯು ಸ್ವರ್ಗಮರ್ತ್ಯಗಳೆರಡಕ್ಕೂ ಬಂಧುರ ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ. ಆ ಕಾಲದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅಭಿರುಚಿಯಿಂದ, ಅದ್ವಿತೀಯ ಶೈಲಿಯಿಂದ, ಪ್ರಣಯ ಕಥೆಯ ಸಂವಿಧಾನ ನಿರೂಪಣೆಯ ಹಿರಿಮೆಯಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಕಾದಂಬರಿ' ತನ್ನದೇ ಆದ ಒಂದು ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಗಳಿಸಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ಕೃತಿಯ ರಸದ್ವನಿಯು ನಿರರ್ಗಳವಾಗಿ ಹರಿದು ಸಹೃದಯರನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಲಯಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಕಾದಂಬರಿ ರಸಜ್ಞಾನಾಂ ಆಹಾರೋಷಿ ನ ರೋಚತೇ ಎಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಲೋಕೋಕ್ತಿಯು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಪ್ರಾಗಲ್ಭ್ಯಮಧಿಕಮಾಪ್ತುಂ ವಾಣೀ ಬಾಣೋ ಬಭೂವೇತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪಾಂಡಿತ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಲೆಂದು ಸ್ವತಃ ವಾಗ್ವೇತೆಯಾದ ಸರಸ್ವತಿಯೇ ಬಾಣಕವಿಯಾದಳೆಂದು ವರ್ಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಬಾಣಕವಿಯ ಪಾಂಡಿತ್ಯದಿಂದ 'ಕಾದಂಬರಿ'ಗೆ ಒಂದು ಮೆರಗು ಬಂದಿತು. ಈ ಕೃತಿ ಆ ಕಾಲದ ಅಭಿರುಚಿಯನ್ನು ಪೂರೈಸಿತು. ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತುಳಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಾಣನ ಕಾದಂಬರಿಯೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅನುವಾದವಾಯಿತು. ನಾಗವರ್ಮನು ಹತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬಾಣನ ಈ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಚಂಪೂ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದನು. ಸುದೀರ್ಘ ಸಮಾಸಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕಾದಂಬರಿಯ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಗದ್ಯಪದ್ಯ ಸಂಮಿಶ್ರಿತವಾದ ಚಂಪೂ ಶೈಲಿಗೆ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸುಲಭದ ಮಾತಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಾಗವರ್ಮ ಅದನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿ ಆ ಕಾಲದ ಸಹೃದಯರನ್ನು ಸೂರೆಗೊಂಡಿರುವುದಂತೂ ಸತ್ಯ.

ಕಾದಂಬರಿ ಛಂದೋಂಬುಧಿಯನ್ನು ಬರೆದ ನಾಗವರ್ಮನು ಒಬ್ಬನೇ. ಕಾವ್ಯಾಲೋಕನ, ಭಾಷಾಭೂಷಣ, ವಸ್ತುಕೋಶಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದವರು ಮಾತ್ರ ಮತ್ತೊಬ್ಬನು ಎಂದು ನರಸಿಂಹಚಾರ್ಯರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದವನು ಒಬ್ಬನೇ ಎಂದು ಡಾ. ವೆಂಕಟಸುಬ್ಬಯ್ಯನವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಒಂದು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯ ಕಾವ್ಯದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಅದರ ಪದರಚನಾ ಮಹತ್ವದೊಡನೆ ಮತ್ತೊಂದು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ತರುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯದ ಕೆಲಸವಲ್ಲ. ಪರಿವರ್ತನಾಕಾರನು ದ್ವಿಭಾಷಾ ಪಂಡಿತನಾಗಿರುವುದು ಅವಶ್ಯ. ನಾಗವರ್ಮನು ಅನುವಾದ ಮಾಡಿದ್ದರೂ, ಅವನ ಕೃತಿ ಪ್ರಥಮ ವರ್ಗ ಪರಿವರ್ತನವಾಗಿದೆ. ನಾಗವರ್ಮನು ಬಾಣನ ಕೃತಿಯನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿದ್ದರೂ ಹೆಚ್ಚೆ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಅನುಸರಿಸಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಿ ವರ್ಣನೆ ಅನವಶ್ಯಕವೋ ಅಲ್ಲಿ ನಾಗವರ್ಮನು ವರ್ಣನೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುಭಾಗವನ್ನು

ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಶೂದ್ರಕ ರಾಜನ ವರ್ಣನೆಯನ್ನೇ ನೋಡಬಹುದು. ಬಾಣನಷ್ಟು ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಬೆಳೆಸದೆ, ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿಯೇ ಮುಗಿಸಿ ಕಥೆಯನ್ನು ಮುಂದೋಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಬಹು ದೀರ್ಘವಾದ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ನಾಗವರ್ಮನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿಲ್ಲ; ಸಮಾಸಗಳನ್ನಾದರೂ ಹಾಗೇ; ಗದ್ಯಪದ್ಯ ಎರಡನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯವುಂಟಾಗಿದೆ. ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿಯ ಮಾರ್ಪಾಟಿನಿಂದ, ಕಥೆಯ ಕುತೂಹಲವನ್ನು ಕಾಯ್ದಿಡುವುದರಿಂದ ನಾಗವರ್ಮನ ಕೃತಿ ಕನ್ನಡದ ಅನುವಾದ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಗಣ್ಯವಾಗಿದೆ. ಬಾಣಕವಿಯ ಕೃತಿಯ ಆಧಾರದಿಂದಲೇ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಾಚಾರ್ಯರ ಕಾದಂಬರಿಯೂ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಧರ ಮಡಿವಾಳೇಶ್ವರ ತುರಮರಿಯವರು ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಾಣನ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಅನುವಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿಯೇ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆ ಮಾಡುವುದು ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಕುರುಹೆಂಬ ಭಾವನೆ ಮಾಯವಾಗಿದ್ದರೂ, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯರಚನೆಯಾಗುವುದು ಸುಲಭದ ಮಾತಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹದಿನೇಳನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಜ ಒಡೆಯರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥಗಳು ಅಸಂಖ್ಯವಾಗಿ ಬಂದರೂ, ಅವೆಲ್ಲ ಹಳಗನ್ನಡ ಗದ್ಯಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ. ಹಳಗನ್ನಡವು ಹೊಸಗನ್ನಡವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಬೇಕಾದರೆ, ಅದು ಜೀವಂತ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಜನರ ಮಾತಿನ ಪ್ರವಾಹದೊಡನೆ ಬೆರೆತು ಹೋಗಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಡೀ ಭಾರತದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಬೀಸಿದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಗಾಳಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಮೇಲೂ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿತು. ಸಂಸ್ಕೃತ ಗ್ರಂಥಗಳ ಹೊಸಗನ್ನಡ (ಅಂದಿನ ಹೊಸಗನ್ನಡ) ರೂಪಾಂತರಗಳು ಬರತೊಡಗಿದವು. ಸಂಸ್ಕೃತದ ಕುರುಹಾದ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಸಮಾಸಗಳೂ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಸೇರಿದ್ದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಒಂದು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯ ಕೃತಿಯನ್ನು ಅದರ ಅರ್ಥದ ಸ್ವಾರಸ್ಯ, ಪದದ ರಚನಾಕೌಶಲ್ಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅನುವಾದಿಸುವುದೆಂದರೆ ಸುಲಭವಾದ ಮಾತಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಆರ್ಯ ಭಾಷೆ, ಕನ್ನಡ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆ: ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಕನ್ನಡ ಪುಷ್ಪವಾಗಿದ್ದರೂ ಬಾಣಕವಿಯ ದೀರ್ಘ ಸಮಾಸಗಳು, ನಾಲ್ಕು ಪುಟಗಳವರೆಗೂ ಹರಡಿದ ವಾಕ್ಯಗಳು ಕನ್ನಡದ ರಚನೆಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವು. ಆದರೆ ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಧರ ಮಡಿವಾಳೇಶ್ವರ ತುರಮರಿ ಯವರು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ, 'ಕಾದಂಬರಿ'ಯ ಜಟಿಲ ಕಥಾನಕವನ್ನು ಕನ್ನಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಥೆಯ ಓಟವನ್ನೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಡುವಂಥ ಸುದೀರ್ಘವಾದ ವರ್ಣನೆಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವ ಸಾಹಸವನ್ನೂ ಅವರು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಕಥೆಯ ಸಂವಿಧಾನ ಮರೆಯಾಗದಂತೆ, ಅದರ ಹಿರಿಮೆಗೆ ಕುಂದು ಬಾರದಂತೆ, ಗಟ್ಟಿ ಸಂಸ್ಕೃತದ ತಿಳಿಯಾದ ಭಾಷಾಂತರವನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರಿಗಿತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀ ಗಂಗಾಧರ ಮಡಿವಾಳೇಶ್ವರ ತುರಮರಿಯವರು 1872ರಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಾವಿ

ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬೈಲಹೊಂಗಲದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಇವರ ತಾಯಿ ಪಾರ್ವತಮ್ಮ; ತಂದೆ ಚೆನ್ನಬಸಪ್ಪ. ಆ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮರಾಠಿ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವಿದ್ದರೂ ಸಹ, ತಾಯಿನುಡಿಯ ಅಭಿಮಾನಿಯಾದ ಬಾಲಕ ಗಂಗಾಧರನು ಕನ್ನಡವನ್ನೇ ಕಲಿಯಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ಅವನ ಛಲದಿಂದ ಸಂತೋಷಗೊಂಡ ಗುರು ಮಡಿವಾಳೇಶ್ವರರು ಅವನಿಗೆ ಹಳಗನ್ನಡ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕಾವ್ಯಗಳ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಗುರುಗಳ ನಿಧನದ ನಂತರ ತುರಮರಿಯವರು ತಮ್ಮ ಹೆಸರಿನ ಮುಂದೆ ಅವರ ಹೆಸರನ್ನೂ ಸಹ ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ಗಂಗಾಧರ ಮಡಿವಾಳೇಶ್ವರ ತುರಮರಿಯಾದರು. ಇವರ ಅನುವಾದಿತ ಕೃತಿ ಬಾಣ ಕಾದಂಬರಿ.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣಸಣ್ಣ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವಷ್ಟು ಸ್ವಾರಸ್ಯ ದೊಡ್ಡ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ, ದೀರ್ಘ ಸಮಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಮೊದಲಿಗೆ, ಶೂದ್ರಕನ ವರ್ಣನೆ ಬಾಣ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ;

ಆಸೀದಶೇಷನರಪತಿಶಿರಸ್ಸಮಭ್ಯರ್ಚಿತ ಶಾಸನಃ ಪಾಕಶಾಸನ ಇವಾಪರಃ
ಚತುರುದಧಿ ಮಾಲಾಮೇಖಿ ಲಾಯಾ ಭುವೋ ಭರ್ತಾ, ಪ್ರತಾಪಾನುರಾಗಾವನತ
ಸಮಸ್ತಸಾಮಂತಚಕ್ರಃ ಕರ್ತಾ ಮಹಾಶ್ಚರ್ಯಾಣಾಮ್, ಆಹರ್ತಾ ಕ್ರತೂನಾಮ್,
ಆದರ್ಶಃ ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಾಣಾಮ್, ಉತ್ಪತ್ತಿಃ ಕಲಾನಾಮ್, ಕುಲಭವನಂ ಗುಣಾನಾಮ್,
ಆಶ್ರಯೋ ರಸಿಕಾನಾಮ್, ರಾಜಾ ಶೂದ್ರಕೋ ನಾಮ|| ಯಶ್ಚ ಮನಸಿ ಧರ್ಮೇಣ,
ಕೋಪೇ ಯಮೇನ, ಪ್ರಸಾದೇ ಧನದೇನ, ಪ್ರತಾಪೇ ವಹಿನಾ, ಭುಜೇ ಭುವಾ, ದೃಶಿ
ಶ್ರಿಯಾ, ವಾಚಿ ಸರಸ್ವತ್ಯಾ, ಮುಖೇ ಶಶಿನಾ, ಬಲೇ ಮರುತಾ, ಪ್ರಜ್ಞಾಯಾಂ
ಸುರಗುರುಣಾ, ರುಚೇ ಮನಸಿಜೇನ, ತೇಜಸಿ ಸವಿತ್ರಾ ಚ ವಸತಾ ಸರ್ವದೇವಮಯಸ್ಯ
ಪ್ರಕಟಿತ ವಿಶ್ವರೂಪಾಕೃತೇರನುಕರೋತಿ ಭಗವತೋ ನಾರಾಯಣಸ್ಯ | ತಸ್ಯ ಚ
ರಾಜ್ಯೋ ಜಲಾವಗಾಹನಾಯಾತ ಜಯಕುಂಜರ ಕುಂಭಸಿಂಧೂರಸಂಧ್ಯಾ
ಯಮನಸಲಿಯಾ ವೇತ್ರವತ್ಯಾ ಸರಿತಾ ಪರಿಗತಾ ವಿದಿಶಾಭಿಧಾನಾ ನಗರೀ
ರಾಜಧಾನ್ಯಾಸೀತ|

ಶ್ರೀಗಂಗಾಧರ ಮಡಿವಾಳೇಶ್ವರ ತುರಮರಿಯವರ ಕನ್ನಡಾನುವಾದದಲ್ಲಿನ ಶೂದ್ರಕನ ವರ್ಣನೆ; ಮಾಳವದೇಶದಲ್ಲಿ ವೇತ್ರವತೀ ನದೀತೀರದಲ್ಲಿ ವಿದಿಶಾ ಎಂಬ ಪಟ್ಟಣವಿತ್ತು; ಅಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶೂದ್ರಕನೆಂಬ ಅರಸನು ರಾಜ್ಯವಾಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಈತನು ನಾಲ್ಕು ಸಮುದ್ರಗಳಿಂದ ಬಳಸಲ್ಪಟ್ಟ ಯಾವತ್ತೂ ಜಂಬೂದ್ವೀಪವನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಅರಸರು ಈತನ ಅಪ್ಪಣೆಯ ಮೇರೆಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಈತನು ತನ್ನ ಭುಜಬಲ ಪರಾಕ್ರಮದಿಂದ ಎಲ್ಲ ವೈರಿಭೂಪರನ್ನು ತಲೆಬಾಗಿ, ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮಾಂಡಲಿಕ ಭೂಪಾಲರನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿ, ರಾಜನೀತಿಯಿಂದ ಸರ್ವ

ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಪರಿಪಾಲಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಆದುದರಿಂದ, ಯಾವತ್ತು ಜನರು ಯಾವಾಗಲೂ ಸುಖದಿಂದ ಸಂಸಾರ ಮಾಡುತ್ತ ಹಾಡಿ ಹರಸಿ, ಈತನಿಗೆ ಕಲ್ಯಾಣವಾಗಲೆಂತಲೂ, ಈತನೇ ಚಿರಕಾಲ ರಾಜ್ಯವಾಳಲೆಂತಲೂ, ದೇವರನ್ನು ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು, ಬೇಡುವ ಬಡವರಿಗೆ ಕೊಡುವಲ್ಲಿ ಕೊಡುಗೈ ದೊರೆ ಈತನೇ ಎಂದರೂ ಸಲ್ಲುವದು. ಈ ಅರಸನು, ಸಕಲ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಕಲೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನಿಪುಣನಾಗಿ, ಸದ್ಗುಣಗಳಿಗೆ ತವರುಮನೆಯಾಗಿದ್ದನು.

ಮತ್ತೊಂದು ಉದಾಹರಣೆಯೆಂದರೆ, ಬೇಟೆಯ ಕೋಲಾಹಲದ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಗಿಳಿಮರಿ ಒಳ್ಳೇ ಆಶ್ಚರ್ಯ, ಭಯಗಳಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬಾಣಕವಿ, ದೀರ್ಘ ಸಮಾಸಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಇಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ, ಏಕದಾ ತು ಪ್ರಭಾತ ಸಂಧ್ಯಾರಾಗಲೋಹಿತೆ, ಅಪರ ಜಲನಿಧಿತಟಮವತರತಿ ಚಂದ್ರಮಸಿ, ವಿಘಟಮಾನ ಕಮಲಖಂಡ ಮಧುಸೀಕಧಿಸಾರವರ್ಷಿಣಿ ಕುಸುಮಾಮೋದ ತರ್ಪಿತಾಲಿಜಾಲೆಮಹಾನ್ ಮೃಗಯಾ ಕೋಲಾಹಲಧ್ವನಿರುದಚರತ್ ಆದರೆ, ಅದೇ ವಾಕ್ಯದ ಅರ್ಥ, ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಾಗಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ: ಒಂದು ದಿನ ಮುಂಜಾವಿನಲ್ಲಿ ಎಂಟೂ ದಿಕ್ಕುಗಳು ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿಯೂ, ವಿಸ್ತೀರ್ಣವಾಗಿಯೂ ತೋರಹತ್ತಿದವು, ಕೊಳದೊಳಗಿನ ತಾವರೆಗಳ ಮೇಲೆ ದುಂಬಿಗಳೆರಗಿ ರೋಂಕಾರ ಮಾಡಹತ್ತಿದವುಅಷ್ಟರೊಳಗೆ ಬೇಟೆಯಾಡಿ ಬಂದ ಭಿಲ್ಲರ ಕೋಲಾಹಲ ಧ್ವನಿಯು ನನ್ನ ಕಿವಿಗೆ ಬಿತ್ತು.

ಬಾಣನಲ್ಲಿ ಅಪರಿಮಿತವಾಗಿ ಬರುವ ಶ್ಲೇಷೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ತರುವುದು ಸುಲಭ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಬಾಣ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಕನ್ನಡೀಕರಿಸಿರುವವರೆಲ್ಲಾ ಅವರದ್ದೇ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಅವರವರ ಕಾಲ ಘಟ್ಟದ ಸಹೃದಯರ ಅಭಿರುಚಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಒಪ್ಪ ಓರಣಗೊಳಿಸಿ ಅಲಂಕರಿಸಿರುವುದಂತೂ ಸತ್ಯ. ಸಂಸ್ಕೃತದ ಮಹತ್ವತಿಯ ಸಾರವನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಾಗಿ ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ್ದಾರೆ ಕೂಡ. ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಓದಲಾಗದ, ಅರ್ಥೈಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದ ಅನೇಕರಿಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅನುವಾದಗೊಂಡ ಕೃತಿಗಳು ವರದಾನವೇ ಸರಿ. ಹೀಗೆ ಅಪರಿಚಿತ ಭಾಷೆ, ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಯುವಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಂತರ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಆಕರ ಗ್ರಂಥಗಳು:

1. ಆಚಾರ್ಯ ಬಲದೇವ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ, (1980), ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಇತಿಹಾಸ, ರಾಮಚಂದ್ರ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಎಸ್. (ಅನು), ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.
2. ಬನ್ನಂಜೆ ಗೋವಿಂದಾಚಾರ್ಯ, (2017), ಬಾಣಭಟ್ಟನ ಕಾದಂಬರಿ, ಈಶಾವಾಸ್ಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ (ರಿ), ಉಡುಪಿ.
3. ತುರಮರಿ ಗಂ.ಮ., (1995), ಬಾಣ ಕಾದಂಬರಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿದ್ಯಾವರ್ಧಕ ಸಂಘ, ಧಾರವಾಡ.
4. ಬಾಣಭಟ್ಟ, (1900), ಬಾಣಭಟ್ಟ ವಿರಚಿತ ಕಾದಂಬರಿ (ಸಂಸ್ಕೃತ), ಚೌಖಾಂಬಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ವಾರಣಾಸಿ.

Funding:

This study was not funded by any grant.

Conflict of interest:

The Authors have no conflict of interest to declare that they are relevant to the content of this article.

About the License:

© The Authors 2024. The text of this article is open access and licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.